

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), altfel cunoscute ca Obiectivele Globale, sunt un apel universal la acțiune pentru a pune capăt sărăciei, pentru a proteja planeta și pentru a asigura faptul că toți oamenii se bucură de pace și de prosperitate.

Aceste 17 obiective se bazează pe succesele Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, iar acum acoperă și domenii noi, precum schimbările climatice, inegalitatea economică, inovațiile, consumul durabil, pacea și justiția, printre alte priorități. Obiectivele sunt interconectate - de multe ori cheia succesului într-un domeniu va implica abordarea unor aspecte mai frecvent asociate cu alt domeniu.

Obiectivul 1: Fără sărăcie

Moldova a fost puternic afectată de sărăcie în primii ani de tranziție. De la relansarea creșterii economice în 2000 și intensificarea fluxurilor de emigrare, s-a realizat un progres semnificativ în ce privește reducerea sărăciei. Prin urmare, rata sărăciei absolute la nivel național a scăzut de la 73% în 1999 până la 9,6% în 2015, iar rata sărăciei extreme a scăzut de la 59,7% la 0,2% în aceeași perioadă. Totuși, există diferențe considerabile aferente ratei sărăciei în regiunile rurale și urbane; rata sărăciei rurale depășind de aproape cinci ori rata sărăciei urbane. Mai mult ca atât, deoarece o parte semnificativă a populației rurale este implicată în activități agricole de subzistență, riscul de a cădea sub pragul sărăciei este mai mare în anii cu evenimente climatice extreme, ca seceta și inundațiile – evenimente ce au devenit recent foarte frecvente. De asemenea, anumite grupuri de populație, precum persoanele în etate și familiile cu mulți copii, sunt deosebit de afectate de sărăcie. Prin urmare, percepția generală a sărăciei în rândul populației a crescut în ultimul deceniu, iar rata sărăciei este extrem de sensibilă la schimbările mici ale pragului sărăciei.

În Moldova, Agenda 2030 promovează reducerea durabilă a sărăciei cu cele mai potrivite măsuri de susținere a gospodăriilor cu venituri mici. Aceasta implică politici sociale adecvate care trebuie să ajungă la cei săraci și să nu le ofere doar resurse financiare complementare pentru existență, dar să-i abiliteze din punct de vedere social și economic pe cei săraci. De asemenea, Agenda 2030 are scopul să reducă vulnerabilitatea celor care pot cădea sub pragul sărăciei prin acces sporit la bunuri imobiliare, resurse și informații.

Obiectivul 2: Zero foame

Chiar dacă este o țară cu venituri medii inferioare, Moldova se mai confruntă cu problemele de malnutriție, productivitate mică în agricultură și probleme legate de siguranța alimentară. Aceste probleme reprezintă consecințe ale deficiențelor în diferite domenii. Pe de o parte, productivitatea joasă în sectorul agricol și vulnerabilitatea la evenimentele climatice extreme sporesc riscul sărăciei pentru populația implicată în activitățile agricole de subsistență (în special populația rurală și angajați pe cont propriu). Pe de altă parte, sistemul de sănătate actual este preocupat de provocări precum subdezvoltarea copiilor mai mici de cinci ani, anemia în rândul copiilor și a femeilor, inclusiv femeile însărcinate și deficiența de iod.

Prin urmare, în Moldova Obiectivul 2 de pe Agenda 2030 pune accentul pe eliminarea tuturor formelor de malnutriție și abordarea necesităților nutriționale ale grupurilor de populație afectate de acest risc, precum copiii, femeile însărcinate și femeile care alăptează, precum și persoanele în etate. Mai mult ca atât, țara trebuie să promoveze practicile agricole mai productive și rezistente la schimbările climatice. Agenții acestei schimbări vor include producătorii de produse alimentare la scară mică și afacerile agricole, care vor înregistra venituri majorate și un acces mai securizat la resurse productive, contribuții, cunoștințe, servicii financiare și piețe. Acestea vor ajuta la menținerea ecosistemelor și vor consolida capacitatea de adaptare la schimbările climatice, condițiile meteorologice extreme, precum seceta, inundațiile și alte dezastre, precum și protecția sănătății umane.

Obiectivul 3: Sănătate și stare de bine

O populație sănătoasă este condiția necesară pentru un capital uman productiv și prin urmare, pentru dezvoltarea social-economică a țării. Moldova a înregistrat un progres semnificativ în ce privește reducerea ratei mortalității materne și în special, a ratei mortalității nou-născuților și copiilor sub vârsta de cinci ani în ultimul deceniu, cu toate că, acestea încă fluctuează. Cu toate acestea, Moldova se confruntă în prezent cu provocări semnificative legate de incidența majorată a bolilor transmisibile și ne-transmisibile. Acoperirea universală cu servicii de sănătate nu este asigurată, ceea ce reprezintă o barieră importantă pentru progresul continuu și mai bun în regiune. Conform datelor din 2018, circa 88% din populație era acoperită de asigurarea obligatorie de asistență medicală. Prin urmare, pe de o parte, populația nu are acces deplin la servicii de sănătate, iar pe de altă parte, resursele disponibile pentru serviciile de sănătate garantate sunt limitate. Prin urmare, echipamentul și procedurile medicale învechite folosite de multe instituții medicale nu permit un tratament adecvat al bolilor netransmisibile, cum ar fi cancerul, diabetul zaharat, etc. În același timp, nivelul de informații diseminate populației și serviciile inadecvate oferite pacienților (în cazul tuberculozei și HIV) determină răspândirea continuă a unor boli transmisibile.

În Moldova, Obiectivul 3 de pe Agenda 2030 are scopul să reducă riscurile legate de sănătate prin oferirea accesului mai larg la serviciile de sănătate, inclusiv accesul la serviciile de bază de calitate și un acces mai larg la medicamente și vaccinuri sigure, efective, de calitate și accesibile. De asemenea, Agenda prevede eforturi de oferire a informației și educației cu privire la problemele de sănătate, cum ar fi stilul de viață sănătos, promovarea sănătății mintale și a serviciilor medicale în domeniul sănătății sexual-reproductive. În această privință, Obiectivul susține confidențialitatea mai mare între pacient și doctor și eliminarea barierelor existente cu privire la accesul la serviciile medicale în domeniul sănătății sexual-reproductive. În general, agenda privind sănătatea nu este unica responsabilitate a instituțiilor medicale, fiind nevoie de o colaborare mai vastă cu alți parteneri relevanți pentru a reduce poluarea, asigurarea siguranței alimentare și instituirea controlului cu privire la abuzul de substanțe, ceea ce va reduce presiunile asupra sistemului de sănătate.

Obiectivul 4: Educație de calitate

Dezvoltarea durabilă și creșterea economică se bazează pe un capital uman adecvat, care este asigurat prin educație. Deși în perioada de tranziție, investițiile publice relativ mari în educația moldovenească (în mediu mai mult de 7% din Produsul Intern Brut (PIB), ceea ce este mai mult decât nivelul Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OCED) a asigurat rate înalte de înmatriculare la diverse nivele de educație, Moldova încă se confruntă cu provocări semnificative, deoarece nu toți elevii sunt înmatriculați în învățământul obligatoriu, în special cei din păturile vulnerabile.

Deși cea mai recentă evaluare a Programului internațional pentru evaluarea elevilor 2015 (PISA) arată o evoluție pozitivă în evaluarea studenților din Moldova (o majorare de 15 puncte la științe, +28 de puncte la citire și +23 de puncte la matematică, în comparație cu PISA 2009, fetele înregistrează o performanță mai bună ca băieții), calitatea învățământului și legătura cu necesitățile pieței muncii au scăzut. Prin urmare, numărul de tineri fără studii de specialitate crește, iar aptitudinile noilor absolvenți nu corespund așteptărilor angajatorilor, ceea ce rezultă într-o productivitate a muncii scăzută în țară și o creștere economică slabă.

În Moldova, Obiectivul 4 prevede realizarea educației incluzive și universale, dar și pregătirea tinerilor și adulților pentru o încadrare mai bună pe piața muncii. Țintele Obiectivului au scopul să majoreze accesul la educație pentru toți, inclusiv grupurile vulnerabile, ca persoanele cu dizabilități, precum și să ofere o educație de calitate la fiecare nivel: de la dezvoltarea timpurie a copilului până la învățământul superior. Este important ca Agenda să prevadă nu doar rolul celor noi intrați pe piața muncii, dar și a celor cu abilități învechite sau fără abilități în contextul necesităților schimbătoare ale economiei moldovenești. De asemenea, valorile importante pentru societate ca dezvoltarea durabilă și stilul de viață durabil, drepturile omului, egalitatea de gen, o economie verde, promovarea culturii pentru pace și non-violență, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale vor fi promovate prin includerea acestora în programul de studii. Una din provocări, care la fel urmează a fi abordată, este asigurarea instituțiilor de învățământ cu medii sigure, non-violente, incluzive și efective de învățământ pentru copii, copii cu dizabilități și fără discriminare pe bază de gen.

Obiectivul 5: Egalitate de gen

Deși egalitatea de gen, în calitate de Obiectiv de Dezvoltare al Mileniului, a fost inclusă pe agenda națională de mai mulți ani, femeile încă se mai confruntă cu provocări importante pe dimensiunea reprezentării. Femeile din Moldova continuă să fie subreprezentate în procesul decizional politic și public. Femeile sunt reprezentate la nivel de una din cinci deputați în Parlament sau primare, una din patru în poziția de manageră de companie sau șefă de minister și una din trei consiliere locale. Rata de angajare a femeilor (36%) este mai mică decât cea a bărbaților (44%), chiar dacă cota femeilor în totalul populației este un pic mai înaltă (52%, în comparație cu 48%). Rata de angajare este mai mică pentru femeile cu copii (39% pentru cele cu cel puțin un copil, în comparație cu 59.5% pentru femeile fără copii). Pe de altă parte, doar 5% din bărbați beneficiază de indemnizația de creștere a copilului (în comparație cu 94% din femei) și doar 13% de profesori la școlile primare și gimnaziu sunt bărbați. Aproximativ 66% din timpul total de muncă al femeilor este lucru neplătit (în mare parte, lucrul domestic și de îngrijire), pe când bărbații alocă de două ori mai puțin timp pentru această activitate. În medie, bărbații primesc salarii cu 14,4% mai mari decât femeile. Una din patru femei (25%) cu vârsta mai mare de 15 ani au fost supuse cel puțin unui tip de violență în familie pe parcursul ultimilor 12 luni.

Agenda 2030 reprezintă o oportunitate pentru Moldova de a trece de la dezvoltarea instituțională și de reglementare la eliminarea reală a fenomenului discriminării bazate pe gen și prevenirii violenței împotriva femeilor și fetelor, în așa fel ca efectul acestora asupra inegalității de gen în țară să fie minimizat, iar drepturile femeilor să fie realizate pe deplin. Femeile și bărbații din Moldova au nevoie de o abordare echitabilă în politicile de asigurare socială, protecția socială și medicală, precum și infrastructură și servicii relevante. Ei trebuie să se bucure de un tratament egal în muncă și remunerare, distribuția activităților domestice și de îngrijire, accesul la bunuri și servicii și livrarea acestora, precum și securitate socială. Femeile trebuie să fie promovate în afaceri și să se bucure de facilități prin acces la resurse financiare. Trebuie asigurată participarea deplină și efectivă a femeilor, precum și oportunități egale pentru a ocupa funcții de conducere la toate nivelele procesului decizional.

Obiectivul 6: Apă curată și igienă

Accesul la apă curată și igienă este o precondiție pentru o viață sănătoasă. S-a estimat că în Republica Moldova aproximativ 15-20% din incidența de diaree acută și hepatita A, 22-25% din bolile gastrointestinale și 100% din incidența fluorozii dentare sunt cauzate de apă. Din cauza lipsei de investiții capitale și întreținerii slabe continue în ultimii 20 de ani, cel puțin o jumătate din infrastructura existentă a serviciilor de apă și canalizare are nevoie de reparații sau reabilitare semnificativă. Există probleme atât privind accesul la infrastructură, cât și privind calitatea și siguranța serviciilor prestate, în special în regiunile rurale. În orașe și orașele, doar 80% din rezidenți au acces la apa centralizată și doar 63% la servicii de canalizare. În sate, accesul la servicii este mult mai mic, de 50% și respectiv, 40%. Aproape 44% din populația țării nu are acces la apă potabilă curată. Autoritatea națională de salubritate estimează că aproape 80% din fântâni, care adesea reprezintă sursa principală de apă în sate, nu întrunesc normele de siguranță din cauza factorilor naturali sau a factorilor provocați de om. Problema calității proaste a apei există și în sectorul gospodăriilor casnice, dar și în multe instituții publice. În conformitate cu Strategia națională de alimentare cu apă și sanitație, aproximativ 54% din probele de apă preluate din apa cu care sunt aprovizionate școlile depășesc concentrația maximă permisă a parametrilor chimici și sanitari, pe când 20% din probe nu satisfac parametrii de siguranță microbiologică.

ODD 6 naționalizat adoptă o abordare vastă, deoarece vizează toate aspectele critice în sectorul apei. Un aspect include aprovizionarea extinsă cu apă curată și accesibilă și sanitație adecvată și echitabilă pentru toți (în special, rezidenții din regiunea rurală, femeile și persoanele în situație vulnerabilă). Calitatea apei va fi îmbunătățită prin minimizarea poluării apei cauzată de procesele industriale, sporirea eficienței utilizării apei, reciclarea și reutilizarea sigură, precum și îmbunătățirea protecției și restabilirea ecosistemelor legate de apă (păduri, zone umede, râuri, acvifere și lacuri). Implicarea comunităților locale și regionale în gestionarea apei este de o importanță crucială atunci când ține de accesibilitatea economică (prin alocarea investițiilor adecvate) și justiția socială a rezidenților din regiunea rurală în comparație cu rezidenții din regiunea urbană mai favorizată. Deoarece rezervele proprii de apă ale țării sunt relativ mici, Moldova va prevedea implementarea în sectorul apei a proceselor de gestionare integrată mult mai durabilă. Pentru aceasta, cooperarea internațională cu cele două țări vecine este foarte importantă.

Obiectivul 7: Energie accesibilă și curată

Republica Moldova este o țară importatoare netă de energie. Volumul de gaz importat este de două ori mai mare decât cota tipică pentru statele europene, ceea ce face ca fiabilitatea aprovizionării și eficiența consumului energetic să fie două părți importante ale strategiei privind energia. Gospodăriile consumă jumătate din energia disponibilă, în comparație cu doar o pătrime în statele europene, toate fiind conectate la rețeaua de energie electrică și având acces fizic la energie. De asemenea, o mare parte din gospodării este conectată la rețeaua de gaz în regiunile urbane, dar indicatorul de conectare este mult mai mic în regiunile rurale. În pofida accesibilității fizice a infrastructurii, există o problemă cu accesibilitatea financiară a energiei, în special în perioada de iarnă. Din cauza veniturilor mici, în perioada rece a anului, multe gospodării recurg la surse mai tradiționale, dar mai puțin eficiente, surse de încălzire ca sobele pe lemne. Totuși, această oportunitate este în cea mai mare parte disponibilă în sate și orașele, pe când în gospodăriile din orașele mari se acumulează datoriile la facturile pentru energia electrică. În conformitate cu analiza strategiei privind energia, în Chișinău în jur de 80% din gospodării se confruntă cu probleme la achitarea facturilor pentru energia electrică. În jur de 70-75% din capitalul productiv în sectorul energetic este fizic învechit, ceea ce rezultă într-un nivel înalt de pierderi energetice.

În pofida investițiilor în tehnologiile de economisire a energiei, consumul de energie se așteaptă să crească, în special din cauza activităților economice în agricultură, transport, construcții și industria alimentară. ODD 7 stabilește un număr mic dar important de priorități de dezvoltare în domeniul energetic. Accentul său principal este pus pe producerea durabilă și utilizarea energiei, precum și accesul echitabil la energia livrată în siguranță și folosită în mod eficient. Republica Moldova prevede crearea unui sector energetic competitiv și eficient ce va oferi tuturor consumătorilor resurse energetice de calitate, în termeni fiabili și accesibili, care va face față provocărilor de majorare a prețurilor la energie, dependenței de importurile de resurse energetice (a fi reduse din contul producerii energiei regenerabile), precum și impactului sectorului energetic asupra schimbărilor climatice. Deși viziunea strategică ține de realizarea în baza principiului competitivității și a pieței energetice liberalizate, este important de soluționat în mod adecvat problema emergentă a sărăciei energetice și a altor riscuri aferente.

Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică

După recesiunea economică din 2009, economia Republicii Moldova a crescut în medie cu 4,5% anual, ceea ce este în conformitate cu nivelul mediu în Comunitatea Statelor Independente (CSI), dar puțin mai mult ca în statele din Europa Centrală. În pofida acestei creșterii, economia nu și-a îmbunătățit capacitatea de creare a locurilor de muncă – rata de angajare s-a ridicat la aproape 38-40%, fiind una dintre cele mai mici din regiune. Adicional, productivitatea muncii rămâne joasă, în special în agricultură – un sector cheie care angajează aproximativ o treime din forța de muncă. Drept rezultat, salariile au rămas printre cele mai mici în regiune, presând forța de muncă să migreze și privând țara de una din cele mai valoroase resurse – capitalul uman. Aceste constrângeri au devenit și mai presante din cauza încetinirii așteptate a creșterii economice în următorii ani (în pofida prognozelor Fondului Monetar Internațional (FMI), conform cărora PIB-ul Republicii Moldova va crește, în medie cu aproximativ 3% pe an până în 2020).

Deoarece accentul Agendei 2030 se pune pe oameni, creșterea economică trebuie să fie mai durabilă și mai incluzivă, pentru a genera un impact semnificativ asupra dezvoltării umane. Prin urmare, ODD 8 abordează necesitățile femeilor și bărbaților, tinerilor, persoanelor cu dizabilități și a muncitorilor migranți și prevede instrumentele și mecanismele cheie pentru realizarea creșterii economice centrate pe oameni: productivitatea muncii ca un mijloc cheie de majorare a salariilor reale, împreună cu competitivitatea, diversificarea afacerilor și inovația; locurile de muncă decente, bine și egal plătite, securizate și formale; precum și un sector financiar robust pentru un acces mai vast la finanțare. Eficiența mai mare a resurselor în producere și consum, care are scopul să decupleze creșterea economică de la degradarea mediului, va face prosperitatea economică și generarea locurilor de muncă durabile din punct de vedere al mediului.

Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură

Moldova este o țară mică cu o economie cu resurse insuficiente, iar potențialul său industrial rămâne nefolosit cu o cotă de doar 12% în PIB și ocupare (în anul 2015). În același timp, în conformitate cu Raportul Global al Competitivității 2018, Moldova se clasează pe locul 130 în domeniul calității drumurilor și 79 cu privire la calitatea infrastructurii generale (din totalul de 140 de țări). În termeni de capacitate inovativă, Moldova se clasează pe locul 105, conform aceluiași raport.

Conform Obiectivului 9, țara trebuie să depună eforturi pentru a construi un sector industrial robust care ar securiza generarea locurilor de muncă de producere de o valoare adăugată și pe termen lung, creșterea economică și bunăstarea populației. Pentru a obține aceasta, Guvernul și partenerii săi trebuie să dezvolte o infrastructură fizică accesibilă și disponibilă, de încredere, durabilă și puternică în regiunile sale. Trebuie să fie create noi locuri de muncă în sectorul industrial și trebuie generată o producție industrială mai mare, inclusiv prin contribuția majorată a întreprinderilor de scară mică, eficiența utilizării resurselor, actualizarea tehnologică și inovație.

Eforturile de dezvoltare descrise vor ținti industriile mici, care vor obține un acces mai mare la serviciile financiare, împreună cu cunoștințe, tehnologie și dezvoltare; populația rurală, care se va bucura de o infrastructură accesibilă pentru dezvoltarea economică și bunăstarea sa, precum și femeile și bărbații care vor beneficia de oportunități de angajare create prin producere. De asemenea, costul de mediu va scădea din cauza utilizării mai reduse a resurselor naturale și emisiilor în sol, apă și aer din industrie.

Obiectivul 10: Inegalități reduse

În mod tradițional, agenda națională din Moldova pune accentul pe problemele sociale: „reducerea inegalității” și „integrarea segmentelor specifice ale populației”. Totuși, există discrepanțe în termeni de venituri cu privire la educație, regiuni geografice, gen, mărimea gospodăriei și alți factori. Prin urmare, o gospodărie în regiunea rurală, cu trei sau mai mulți copii și fără educație universitară, are un risc mai mare de a fi săracă. Nivelul sărăciei în regiunile rurale este de 7,5 ori mai mare decât în regiunile urbane. O parte mare de salariați, reprezentând 25,5% din gospodăriile implicate în activități agricole și 6,8% fiind implicați în activități non-agricole, se confruntă cu un anumit risc de sărăcie, deoarece salariile lor sunt prea mici pentru a acoperi minimul de existență – contribuind în rezultat la o economie informală. Migrarea a contribuit la majorarea veniturilor gospodăriei cu 17,4%, inclusiv cu 23,4% în regiunile rurale, însă volumul remitențelor este în scădere. Discrepanțele de salarii bazate pe gen s-au majorat în ultimii ani, salariile bărbaților fiind cu 14,4% mai mari ca cele ale femeilor în 2018.

Pentru a reduce aceste inegalități, Agenda 2030 are scopul să realizeze în mod progresiv și să susțină creșterea veniturilor celei mai sărace populații la o rată mai mare ca media națională. Un aspect important prevăzut în acest sens este de a abilita și promova incluziunea socială, economică și politică a tuturor, indiferent de vârstă, gen, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie, statut economic sau alt statut. În același timp, Agenda pune accent pe un proces migrațional bine informat și corect.

Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile

Cu toate că populația rurală o depășește pe cea urbană în Republica Moldova, activitățile economice ale țării sunt concentrate în regiunile urbane. Prin urmare, primăria Chișinău atrage în jur de 60% din producția industrială totală, 70% din investițiile pe termen lung și jumătate din angajați. Aceasta expune populația rurală la riscuri mai mari de sărăcie; în același timp, plasând povara pe așezările urbane, și anume eficiența administrației lor, precum și impactul orașelor asupra mediului. O altă problemă este conectivitatea slabă între așezările umane din cauza calității proaste a infrastructurii drumurilor: conform Raportului Global al Competitivității 2018, Moldova se clasează pe locul 130 în ce privește calitatea drumurilor și pe locul 79 privind calitatea infrastructurii generale (din 140 de țări). Aceasta afectează grupurile vulnerabile ale populației, și anume, persoanele sărace, cu dizabilități și în etate, și acutizează problema accesului limitat la servicii publice de bază.

Agenda 2030 abordează aceste probleme prin modernizarea sistemului de transport, ca să poată conecta mai bine orașele și așezările umane și ca să devină accesibil, inclusiv din punct de vedere financiar și durabil, pentru a asigura că toți cetățenii din Moldova beneficiază de procesul de urbanizare. Aceasta își mai propune să dezvolte sistemul urban, ceea ce implică mai multe locuri de muncă și oportunități economice mai aproape de oamenii care locuiesc în afara capitalei. Adițional, Agenda va îmbunătăți modul în care orașele și așezările umane sunt organizate și gestionate. Se pune accentul pe sporirea accesului la spațiile verzi și publice, reducând impactul negativ al orașelor asupra mediului pe cap de locuitor, precum și reducând pierderile economice directe cauzate de dezastre. În același timp, Agenda prevede conservarea și protecția patrimoniului cultural și natural al țării, care poate impulsiona turismul și ar putea revitaliza activitatea economică în afara capitalei, inclusiv în regiunile rurale. Adițional, pentru a reduce riscurile sociale ale proceselor de urbanizare, Agenda pune accentul pe accesul la locuințe adecvate, sigure și accesibile și serviciile de bază pentru persoanele social-vulnerabile și familiile tinere.

Obiectivul 12: Consum și producție responsabile

Din cauza dependenței sale mari de sectorul agroalimentar, reducerea amprentei ecologice a activității economice și umane și managementul eficient al resurselor naturale naționale sunt esențiale pentru Moldova. Cadrul de politici naționale poate fi ancorat și mai mult în principiile unei „economii verzi”, „consum durabil”, sau „producție durabilă”, și înțelegerea generală a acestor termeni și concepte de către Guvern, mediul de business și societate este destul de redusă – și prin urmare, acestea sunt totalmente ignorate. Adițional, țara duce lipsă de un sistem integrat de gestionare a deșeurilor și substanțelor chimice, în conformitate cu cerințele internaționale. Această problemă este și mai acută în regiunile rurale, unde nu sunt destule locuri pentru stocarea deșeurilor.

Activitatea Republicii Moldova în vederea realizării Obiectivului 12 ține de producerea unei schimbări spre o cale durabilă la nivel de politici, business și populație. Prin urmare, principiile de dezvoltare și achiziții durabile, precum și gestionarea eficientă a resurselor naționale, vor fi pe deplin încorporate în procesele naționale de elaborare a politicilor și regulamentelor. Industriile și afacerile vor fi încurajate să adopte o producere eficientă din punct de vedere al resurselor și să partajeze responsabilitatea pentru eliminarea deșeurilor și poluanților toxici. Între timp, populația trebuie să-și conștientizeze responsabilitatea cu privire la consumul de bunuri economice și resurse naturale și să reducă generarea deșeurilor și să majoreze reciclarea. Sinergia și participarea tuturor actorilor în acest lanț de producere-consum va salva și conserva resursele naturale și va reduce paguba ecologică cauzată de creșterea economică.

Obiectivul 13: Acțiune asupra climei

Luând în considerație structura sa economică și trăsăturile sale geografice, Republica Moldova este extrem de vulnerabilă la schimbările climatice. Un aspect cheie este faptul că agricultura oferă mijloace de subsistență pentru mai mult de jumătate de populație, iar sectorul este sub-dezvoltat din punct de vedere tehnologic și nu este suficient de adaptat la riscurile schimbărilor climatice. Secetele sunt cele mai devastatoare pericole legate de schimbările climatice, cauzând în anul 2012 pierderi directe în valoare de aproximativ 6% din PIB. Gospodăriile de fermieri orientate spre subsistență și gospodăriile rurale sunt deosebit de vulnerabile, din cauza lipsei de mijloace pentru diversificarea speciilor și problemele legate de accesul la subvențiile publice și serviciile de asigurare. În partea de sud a țării, particularitățile geografice și climatice amplifică vulnerabilitatea economică a fermierilor. Pe lângă faptul că au un impact direct asupra sectorului agricol, schimbările climatice prezintă riscuri pentru calitatea și disponibilitatea apei. Schimbarea climei, de asemenea, majorează riscurile de deces și boli legate de valurile de căldură și inundații. Impactul observabil al schimbării climei de asemenea include reducerea capacității de regenerare a pădurilor, densității copacilor și supraviețuirea speciilor. Se preconizează că incidența mai mare a condițiilor meteorologice extreme și climatice, care atrage pericolele naturale, va spori cererea de resurse energetice și presiunile asupra infrastructurii fizice.

În Agenda Globală 2030, ODD 13 se axează pe adaptabilitatea și promovarea rezistenței la schimbările climatice. La nivel național, riscurile legate de climă sunt bine știute și sunt reflectate în mod adecvat în cadrul național de dezvoltare. Strategia de Adaptare la Schimbările Climatice a fost elaborată să îmbunătățească rezistența la pericolele provocate de condițiile climatice, inclusiv prin reducerea în jumătate a vulnerabilității la schimbările climatice în sectoarele de prioritate inclusiv agricultura, resursele de apă, sănătate, silvicultură, energie și transport. Integrarea politicilor de adaptare la schimbările climatice în politicile sectoriale este o altă prioritate națională. Adicional, țara are scopul să-și dezvolte cadrul său instituțional în domeniul schimbărilor climatice și să crească gradul de conștientizare al tuturor părților interesate, inclusiv a populației, cu privire la riscurile legate de schimbările climatice și măsurile de adaptare.

Obiectivul 14: Viața sub apă

Chiar dacă Republica Moldova nu este o țară maritimă, iar ODD 14 se concentrează la nivel global pe ecosistemele oceanice și maritime, conservarea și utilizarea durabilă a resurselor interne de apă și a ecosistemelor râurilor țării trebuie să fie un pilon important al dezvoltării durabile. Poluarea urbană și industrială a râurilor aduce provocări pentru populația care locuiește în aval, a cărei bunăstare depinde de calitatea apei, inclusiv pentru fermierii care folosesc apa pentru irigare, pescari și femei, antreprenori din domeniul turismului și alții.

Ca parte a țintelor naționalizate, Moldova trebuie să aibă scopul să prevină și să reducă semnificativ poluarea suprafețelor de apă, inclusiv a râurilor din activitățile la sol. Râul Nistru se scurge direct în Marea Neagră, pe când râul Prut se scurge în Dunăre. Două din obiectivele naționale specifice țării sunt recuperarea fâșiilor forestiere protective de pe malul râurilor și a bazinelor acvatice, precum și înțelegerea mai bună și diminuarea impactului antropic asupra biodiversității, cauzat de alterarea cursului apelor. De asemenea, luând în considerație nivelul relativ scăzut al stocului de pește și vulnerabilitatea înaltă a acestuia față de alte riscuri (cum ar fi cele induse de schimbările climatice), Republica Moldova are scopul să prevină pescuitul excesiv și eradicarea pescuitului ilegal, nereglementat și nedeclarat.

Obiectivul 15: Viața pe pământ

ODD 15 țintește ecosistemele care sunt extrem de relevante pentru Republica Moldova, inclusiv pădurile și solul. Cota regiunilor împădurite din teritoriul total al țării – aproximativ 11% - este neobișnuit de mică în comparație cu ratele continentale (aproximativ 40%) și este sub limita critică de 15% necesară pentru asigurarea unui nivel minim de servicii de mediu bazate pe silvicultură. Schimbările climatice aduc provocări semnificative dezvoltării durabile a ecosistemelor bazate pe păduri; totuși, provocările produse de om sunt mult mai semnificative. Degradarea solului este o altă provocare care afectează productivitatea sectorului agricol. Timp de mai multe decenii, Moldova experimentează o deșertificare lentă din cauza investițiilor insuficiente în restabilirea terenurilor degradate. În prezent, peste 860.000 de hectare de pământ (mai mult de 40% de pământ agricol din țară) sunt expuse eroziunii de diverse grade. Aceasta cauzează o scădere semnificativă a producției agricole. Pierderile economice directe din cauza recoltelor reduse se estimează la 220 milioane dolari SUA. Impactul indirect al eroziunii rezultă în înnămolirea corpurilor de apă, aducând pagube lucrărilor hidrotehnice și cauzând poluarea apelor curgătoare și a corpurilor de apă cu nitrați și pesticide.

Atât la nivel global, cât și național, ODD 15 pune accentul pe utilizarea durabilă (inclusiv restabilirea) resurselor de pământ și prevenirea degradării solului, protejarea ecosistemelor de apă proaspătă din țară, conservarea, reabilitarea pădurilor (inclusiv prin majorarea împăduririi și reîmpăduririi), conservarea biodiversității, eliminarea braconajului și integrarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în politicile de la toate nivelele. Moldova a adoptat multe strategii în acest domeniu, având provocarea de a adopta o abordare cât mai integrată și să securizeze resursele financiare necesare pentru restaurarea și conservarea resurselor ecosistemelor terestre.

Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții puternice

Guvernarea eficientă este o precondiție importantă pentru implementarea unei reforme sectoriale și realizarea angajamentelor importante în baza ODD. Totuși, autoritățile publice ale Republicii Moldova se confruntă cu o situație dificilă, deoarece serviciul public nu este întotdeauna atractiv și nu oferă motivație profesioniștilor onești și eficienți – ceea ce rezultă în fluctuația mare a personalului și pierderea memoriei instituționale și a capacităților personalului, funcții suprapuse și responsabilități care nu întotdeauna sunt acoperite de personalul disponibil. Administrația publică nu este evaluată periodic pentru a determina eficiența și utilizarea banilor publici. Cadrul de reglementare cu privire la organizarea administrației publice este încă fragmentat și inconsistent. Procesul decizional nu este totalmente participativ sau nu răspunde necesităților cetățenilor, nu este suficient de transparent și bazat pe dovezi. Axarea pe nevoile persoanelor nevoiașе și vulnerabile nu este întotdeauna prezentă în procesul de elaborare a politicilor.

În schimb, aceste provocări de guvernare sunt reflectate într-o supremație precară a legii, acces redus la justiție (ceea ce este considerat inefectiv și non-receptiv față de cetățeni), corupție profundă și violență împotriva femeilor și copiilor. Încrederea publică în justiție scade, în timp ce Guvernul Republicii Moldova este în mod frecvent condamnat la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, unde în ultimii 18 ani, Moldova a pierdut mai mult de 300 de procese și a achitat compensații în valoare de 16 milioane de euro. Indicele de Percepție a Corupției 2015 pentru Moldova califică corupția drept o provocare majoră, cu percepții de corupție majoră în sectorul public. Infracțiunile înregistrate care se referă la violența în familie s-au majorat de 30 de ori în ultimii cinci ani. Una din patru femei (27%) cu vârstă peste 15 ani a fost supusă cel puțin o dată unui tip de violență în familie pe parcursul ultimilor 12 luni, iar jumătate din copii au fost supuși violenței cel puțin o dată în viața lor. Înregistrarea nașterilor rămâne o problemă pentru copiii migranților și a romilor.

Recunoscând importanța guvernării pentru dezvoltarea durabilă, Obiectivul 16 din Agenda 2030 în Moldova are scopul să dezvolte instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelele, care vor asigura un proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ în dezvoltarea politicilor publice și utilizarea banilor publici. Accesul egal la datele și informațiile publice este considerat un activ și un instrument pentru oameni în acest proces. În consonanță cu principiile buneii guvernări, un accent important se va pune pe reducerea tuturor formelor de violență, în special violența în familie și violența sexuală, precum și eliminarea și combaterea abuzului, traficului și violenței împotriva copiilor. Promovarea supremației legii și a accesului egal la justiția incoruptibilă pentru toate femeile, bărbații și copiii trebuie să rezulte în reducerea corupției în toate formele sale și reducerea fluxurilor financiare ilicite, precum și combaterea tuturor formelor de crimă organizată.

Obiectivul 17: Parteneriate pentru obiective

Din 2005, asistența oficială pentru dezvoltare oferită Republicii Moldova s-a majorat de trei ori, pe când asistența oferită sectorului public s-a majorat de 3,4 ori. În 2017, resursele externe s-au estimat la 9% din bugetul național de stat, prin urmare făcând durabilitatea bugetară și financiară a Moldovei dependentă de volumul de asistență externă.

În pofida existenței unui cadru legal adecvat, dar totuși ineficient, parteneriatele publice, public-private și cu societatea civilă sunt dezvoltate insuficient pentru a mobiliza resursele interne pentru implementarea politicilor publice și a priorităților care sunt eficiente și răspund necesităților oamenilor. De exemplu, doar o treime din strategia națională precedentă cu privire la dezvoltarea societății civile (pentru 2012–2015) a fost parțial implementată, astfel periclitând condițiile minime pentru dezvoltarea societății civile. În același timp, participarea sporadică, formală și ineficientă a mediului de afaceri și a societății civile în procesele decizionale lasă necesitățile grupurilor slab reprezentate și vulnerabile neabordate, interesul public neapărat, iar funcțiile Guvernului neîndeplinite. De asemenea, procesul de elaborare a politicilor suferă de lipsa de dovezi clare și abilitatea de a utiliza dovezi pentru măsurarea impactului social asupra populației nevoiașe.

Toate provocările menționate mai sus sunt în același timp mijloace importante și precondiții pentru implementarea Agendei pentru Dezvoltarea Durabilă 2030. Prin urmare, Obiectivul 17 are scopul să consolideze mobilizarea resurselor pentru a îmbunătăți capacitatea națională de colectare a impozitelor și altor venituri, precum și de a încuraja și promova parteneriatele eficiente publice, public-private și cu societatea civilă. Prin consolidarea inițiativelor existente și susținerea consolidării capacității statistice, măsurările progresului cu privire la dezvoltarea durabilă vor fi dezvoltate, iar disponibilitatea datelor dezagregate de calitate înaltă, oportune și de încredere va crește considerabil.